

Odečítač obrazovky

Michal Jelínek, jelinek@blindfriendly.cz

Uživatelé počítačů se podle své zrakové vady člení do dvou základních kategorií. Jedni jsou ještě schopni využívat při práci s PC svého zraku či jeho zbytků, druzí již nikoli. Do druhé kategorie patří zejména nevidomí a lidé se zbytky zraku, kterým již není schopna *softwarová lupa* (software zvětšující obrazovku) kompenzovat jejich zrakovou vadu. Tito lidé pro svou práci využívají software označovaný jako **odečítač obrazovky** (Screen Reader).

Odečítač obrazovky interpretuje informace z obrazovky primárně pomocí *hlasového výstupu* (syntetický, počítačový hlas). Pokud má ovšem uživatel vybaven počítač tzv. **braillovým řádkem** (zařízení pro zobrazování informací ve slepeckém brailleově písmu), může k práci využít ne jen sluch, ale i hmat. To je vhodné zejména při práci s cizojazyčnými texty (texty obecně), s tabulkami... vesměs všude tam, kde je důležitá grafická úprava, kterou není hlas schopen výstižně podat.

Uživatel odečítače obrazovky používá ke komunikaci s počítačem běžnou počítačovou klávesnici, na které musí umět psát desetiprstovou technikou. Z klávesnice je pak schopen ovládat operační systém, pracovat s textem, tabulkami, elektronickou poštou, s multimédií, internetem atd. Využívá k tomu běžné aplikace, nikoli speciálně upravované.

Ne každou aplikaci je možné s odečítačem používat. Pokud je vyžadována práce s myší, aplikace využívá nestandardní prvky, je postavena na grafice apod., nemusí si uživatel s takovou aplikací vůbec poradit. To samé se týká práce s internetem. Není-li grafickým odkazům přiřazen alternativní popis, chybí strukturování stránky nadpisy, některé části jsou dostupné jen myší atd., je práce buď zcela znemožněna, omezena či příliš zdlouhavá.

Uživatelé odečítače obrazovky nejsou odkázáni jen na základní aplikace a jednoduchou práci s nimi. Využívají-li propracovaný odečítač, jsou schopni pracovat velmi sofistikovaně: pokročile formátovat text, pracovat s tabulkovým procesorem, databázovou aplikací, programovat... Vždy záleží na konkrétním uživateli, jeho znalostech, schopnostech a samozřejmě na softwaru, který využívá.

Na českém trhu jsou k dispozici následující lokalizované odečítače:

Název	Výrobce
Hal	Dolphin Computer Access
JAWS	Freedom Scientific
NVDA	NV Access
Window-Eyes	GW Micro
WinMonitor	ACE Design

Rozdíly mezi nimi jsou v nabízené škále funkcí, jejich propracovanosti, způsobu ovládní, v licenčních podmínkách a samozřejmě v ceně. Každý uživatel má jiné potřeby a schopnosti. Podle nich si může vybrat právě takový software, který mu bude vyhovovat.

Další informace o odečítačích obrazovky lze najít na webech výrobců, dodavatelských firem, v e-mailových konferencích či blogu www.poslepu.cz.